

Overzicht reacties waterschappen op de geconsulteerde wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aandachtsgebieden stikstof en reactie / verwerking van deze reacties

Reacties internetconsultatie waterschappen en provincies ¹	Ambtelijke reactie LVVN	Handelingsperspectief
Representativiteit KRW-meetpunten (Wetterskip Fryslan): De KRW-meetpunten worden aangewezen door waterbeheerders om representatief te zijn voor de kwaliteit van een KRW-waterlichaam, en niet om representatief te zijn voor de kwaliteit van het gehele afstroomgebied. Hierdoor kunnen gebieden worden aangewezen waar de belasting elders ontstaat. De data van de KRW-meetpunten worden daarom op een onjuiste manier gebruikt voor de vertaling naar maatregelen voor aandachtsgebieden.	De vaststelling van de verontreiniging van de KRW-waterlichamen is gebaseerd op vergelijking Waterkwaliteitsdata KRW-meetpunten 2019 tot en met 2024 ten opzichte van de huidige (2025) vastgestelde KRW-doelen. De KRW-meetpunten worden gehanteerd voor het oordeel voor het bijbehorende toestroomgebied of cluster. Er is geen mogelijkheid om verder te differentiëren binnen een toestroomgebied, ook als een KRW-meetpunt minder representatief is voor delen van een toestroomgebied. De KRW-meetpunten worden aangegeven door de waterschappen. Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij de bestaande meetpunten voortkomend uit Europese verplichtingen. Verdere nationale meetpunten voor bijvoorbeeld aandachtsgebieden is zeer kostbaar en tijdrovend (vaststellen protocollen, vaststellen meetpunten, vaststellen doelen). Daarnaast is het de vraag of dit nodig en wenselijk is. Ook is het de vraag in hoeverre een dergelijke exercitie tot wijzigingen in de aanwijzing van de aandachtsgebieden zou leiden.	Geen
Gehanteerde KRW-doelen (Wetterskip Fryslan, waterschap Zuiderzeeland, Rijnland?, RBO Maas): <u>Wetterskip Fryslan:</u> Omdat actualisatie van de KRW-doelen voor alle Nederlandse waterlichamen aan de orde is ten behoeve van	De normen/doelen die in 2025 zijn gehanteerd worden gebruikt. Afwachten van de nieuwe normen/doelen zou betekenen dat de aanwijzing van de aandachtsgebieden moet worden uitgesteld. Nog langer wachten met het aanwijzen van aandachtsgebieden, op basis van de nieuwe beschikbare kennis, kan ook tot onrechtmatigheden leiden (gebieden die	Besluit om normen/doelen 2025 te hanteren is genomen in nota aan minister LVVN, augustus 2025. Op dit moment kunnen geen andere normen/doelen gehanteerd worden.

¹ Reacties van waterschappen Vallei en Veluwe, HHNK, Rijnland, Hollandse Delta, Scheldestromen, Noorderzijlvest, Fryslan, Zuiderzeeland, Rijn en IJssel. Provincies: Flevoland, Zuid-Holland, Flevoland, Groningen, Gelderland. RBO: Maas.)

SGBP4, is het van belang de geactualiseerde doelen te betrekken in de aanwijzing van aandachtsgebieden. Daarmee zou de aanwijzing aandachtsgebieden moeten worden uitgesteld tot 2026. <u>Zuiderzeeland:</u> In april 2026 worden in Zuiderzeeland geactualiseerde regionale normen voor de biologie en nutriënten vastgesteld voor SGBP4. Hierin worden ook de nutriëntenvrachten vanwege directe kwel in beeld gebracht en benut tbv van de norm aanpassingen. <u>Hoogheemraadschap van Rijnland</u> Haalbare (relatief hoge) doelen voor fosfor vastgesteld terwijl eigenlijk meer nodig is. Zo worden hoge concentraties fosfor gevonden in het bollengebied, agrarische bijdrage is zeer groot (> 80%). Gebieden met ambitieuze doelen zijn onterecht aangewezen. <u>RBO Maas:</u> Verzoek om de aanwijzing van aandachtsgebieden per 1-1-2027 te herzien, op basis van actualisatie van de KRW-doelen (en de regionale analyses die nu in voorbereiding zijn).	op basis van de huidige kennis ten onrechte aangewezen blijven). De normen/doelen als geadviseerd door het waterschap en vastgesteld door de provincie zijn gehanteerd voor het aanwijzen van aandachtsgebieden oppervlaktewater. Wachten tot een herziening van doelafleiding door de waterschappen met het oog op de SGBP-4 zou betekenen dat de aanwijzing van de aandachtsgebieden uitgesteld moeten worden tot minimaal 2027. Het is niet mogelijk om in het afwegingskader rekening te houden met de overwegingen van het Hoogheemraadschap van Rijnland om sommige doelen minder ambitieus en andere doelen ambitieuzer vast te stellen.	Er is wel handelingsperspectief om op een later moment een nieuwe beoordeling te doen met nieuwe meetgegevens (nieuwste jaren toevoegen) en doelen. Dit geeft veel onzekerheid en onduidelijkheid. Geen handelingsperspectief in de regeling aanwijzing aandachtsgebieden, voor fosfor worden separaat maatregelen genomen (actualisatie fosfaatgebruiksnormen).
Het gebruik van het zesjarige gemiddelde om de oppervlaktewaterkwaliteit in de KRW-waterlichamen te bepalen <u>Scheldestromen:</u> Waterschap Scheldestromen geeft aan dat de toetsresultaten over de laatste jaren van jaar tot jaar voor verschillende toestroomgebieden kunnen verschillen, het probleem is eigenlijk voor het gehele beheersgebied vergelijkbaar. Specifieke aandachtsgebieden aanwijzen is dan discutabel, zeker als dit geldt voor het gehele 8^e AP.	Om weersinvloeden uit te middelen en niet jaarlijks een andere uitkomst te kunnen krijgen bij het toepassen van het toetsingskader is gebruikgemaakt van een zesjarig gemiddelde (2019-2024) van de gemeten toestand in het zomerhalfjaar van totaal stikstof en totaal fosfor van het betreffende KRW-waterlichaam. Dit is ook geadviseerd in het CDM-advies dat eerder is opgesteld voor de aanwijzing van nv-gebieden. Hiervoor zijn de metingen van de meest recente periode gehanteerd, namelijk (2019-2024). Deze zijn ontleend aan de concentraties die in het waterkwaliteitsportaal zijn opgenomen voor de toetsjaren 2022 en 2025.	Besluit hiertoe genomen in nota aan de minister LNVN, augustus 2025. Een nieuwe berekening maken op basis van nieuwe meetjaren op een later moment is mogelijk, echter er zal discussie blijven over verschillen tussen toetsjaren en toetsresultaten.
Bronnenanalyse – het regionale watermodel (Wetterskip Fryslan, hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier)	Door WEnR is bij de totstandkoming van de landelijke bronnenanalyse veel werk besteed aan de afstemming met de regionale watermodellen op basis van de regionaal	Is afgesproken via de uitgangspunten actualisatie

<u>Wetterskip Fryslan:</u> Inlaat vanuit andere gebieden is niet meegenomen in de landelijke bronnenanalyse. <u>HHNK:</u> HHNK ziet voor de vaststelling van de landbouwbijdrage grote afwijkingen ten opzichte van den landelijke bronnenanalyse.	beschikbare kennis en data. Daarbij is het wel zo dat WEnR hierbij het model heeft ingericht op basis van beschikbare data, indien die data er niet zijn kon niet altijd rekening gehouden met de ingebrachte reflecties vanuit waterschappen. Zo waren data van HHNK onvoldoende om mee te kunnen nemen in de landelijke bronnenanalyse. Met HHNK worden gesprekken gevoerd (door WEnR) om tot een verbeterde afstemming voor toekomstige bronnenanalyses te komen.	bronnenanalyse d.d. september 2024. Betrekken nieuwe informatie vanuit regionale bronnenanalyses kan alleen in een nieuwe bronnenanalyse.
Directe kwel op het oppervlaktewater <u>Zuiderzeeland:</u> De aanwijzing van de aandachtsgebieden houdt onvoldoende rekening met de invloed van (directe) kwel. Zie ook bij doelaflading, in 2026 worden gewijzigde normen/doelen vastgesteld, die rekening gaan houden met directe kwel.	Met betrekking tot de bron van <u>directe</u> kwel. Dit betreft dan stikstof of fosfor die direct door wellen of kwel in het oppervlaktewater komen en geen nutriënten uit kwel die via landbouwgrond in het oppervlaktewater komen (dit laatste is wel onderdeel van de bronnenanalyse). Voor de totstandkoming van de bronnenanalyse is uitvoerig gekeken naar de bron van nutriënten van directe kwel of wellen. Hieraan is ook een hoofdstuk gewijd in het bronnenanalyse onderzoek, mede omdat drie waterschappen (Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Zuiderzeeland en Rijnland) hiervoor de benodigde gedetailleerde informatie hebben aangeleverd. In de waterschappen Amstel, Gooi en Vecht, en Zuiderzeeland is dit ook een noemenswaardige bron. Echter, omdat de benodigde kennis en informatie nog niet landsdekkend beschikbaar is, kan deze bron niet landelijk en niet op uniforme wijze berekend worden. Deze informatie is ook niet opgenomen in de landelijke Emissieregistratie. Daarom is de belasting door directe kwel en wellen niet opgenomen in de landelijk berekende balansen voor waterstromen met de vrachten nutriënten. Deze bron kon dus ook niet worden verdisconteerd in de berekening van de landbouwbijdrage. De aanbeveling van het rapport is om hiervoor wel met een landelijke methode te komen. Het voornemen is ook om deze aanbeveling op te volgen.	Dit kan alleen in een volgende bronnenanalyse. Om dit mee te gaan nemen wordt inmiddels vanuit waterschappen ism WEnR onderzoek opgezet.
Landsdekkende kaart, begrenzingen en afwatering op Rijkswater (Scheldestromen, Hollandse Delta, RBO Maas) <u>Scheldestromen:</u>	Om tot een landsdekkende kaart te komen zijn kleine gebieden die afwateren op Rijkswater door WEnR gekoppeld aan een aanliggend toestroomgebied en de beoordeling van het daarbij horende KRW-meetpunt. Deze toedeling is voorgelegd aan waterschappen.	Geen handelingsperspectief voor aanpassing. Het toewijzen aan aanliggende toestroomgebieden is een uitgangspunt geweest bij het

Voor de laatste versie van de voorgenomen begrenzingen voor toestroomgebieden voor het gebied van waterschap Scheldestromen geldt dat er de nodige onvolkomenheden in de begrenzing geconstateerd zijn; ook zijn soms gebieden ten onrechte toegewezen aan een andere waterbeheerder. Bij de aanwijzing zijn gebieden die rechtstreeks afwateren op Rijkswateren, toegekend aan aangrenzende regionale wateren. Dit is niet uitlegbaar. <u>RBO Maas/Waterschap Brabantse Delta:</u> Bij het bestuderen van de kaarten blijkt dat voor de aanwijzing van aandachtsgebieden de oude indeling van afwateringsgebieden is gebruikt. Voor de bronnenanalyse is een nieuwe indeling van afwateringsgebieden gebruikt (betere begrenzing). Logisch als deze geactualiseerde indeling ook voor de aandachtsgebiedenkaar wordt gebruikt.	Er is namelijk voor gekozen om gebieden niet aan te wijzen op basis van de toestand van Rijkswater, waar uit- en afspoeling vanaf de percelen in deze gebieden nauwelijks invloed op de kwaliteit van deze wateren heeft. Ook worden geen gebieden zonder oordeel of mogelijke aanwijzing gelaten. Dit is op dezelfde wijze toegepast bij de aanwijzing van nv-gebieden. De nieuwe kaart van de toestroomgebieden als tot stand gekomen in de bronnenanalyse is gebruikt voor de toepassing van het toetsingskader door WEnR.	opstellen van de kaarten voor de aanwijzing van aandachtsgebieden en destijds van nv-gebieden (ook opgenomen in de nota aan minister van LNVN, augustus 2025). Gebieden die afwateren op Rijkswater hebben weinig perspectief om de waterkwaliteit van het Rijkswater te verbeteren. Deze gebieden uitzonderen is ook niet rechtvaardig, daarom zijn deze toegewezen aan de aangrenzende toestroomgebieden.
Schaalniveau landbouwbijdrage (waterschap Vallei en Veluwe, Wetterskip Fryslan, Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Brabantse Delta, RBO Maas) <u>Vallei en Veluwe:</u> Landbouwbijdrage op 65 hydrologische eenheden leidt ertoe dat aandachtsgebieden ten onrechte worden aangewezen. De landbouwbijdrage moet op het niveau van KRW-waterlichaam. <u>Wetterskip Fryslan:</u> Te hoog aggregatieniveau (hierdoor verdwijnen verschillen tussen deelgebieden. Gebieden met een hoge landbouwbijdrage gaan op in een groter geheel, terwijl gebieden met een lage bijdrage juist boven de drempel	De landbouwbijdrage wordt beschouwd op het niveau van de 65 hydrologische eenheden als geadviseerd door WEnR in haar rapport over de actualisatie bronnenanalyse. Op het schaalniveau van een KRW-waterlichaam zijn uitkomsten minder betrouwbaar en kunnen sterk afwijken gezien de onzekerheden als benoemd in het rapport. Op het schaalniveau van de 65 hydrologische eenheden wordt de berekende landbouwbijdrage wel als voldoende robuust beschouwd. Dit is een verbetering ten opzichte van het schaalniveau als gehanteerd voor de aanwijzing van nv-gebieden, te weten het schaalniveau van de 21 waterschapbeheergebieden. Op het niveau van de 65 hydrologische gebieden geven grote lokale bronnen, zoals een RWZI maar ook bepaalde agrarische teelten in een gebied (bollenteelt), in een bepaald KRW-	De onzekerheid om de landbouwbijdrage op een lager schaalniveau te beschouwen is te groot. Het rapport actualisatie bronnenanalyse heeft dit uitgewezen (dit rapport is vastgesteld in een Bestuurlijk Overleg met UvW/IPO 9 juli 2025). Niet gezegd kan worden wanneer mogelijk in de toekomst de data zodanig zijn dat hierover meer zekerheid gegeven kan worden en dat dan met een kleiner

uitkomen. Dat leidt tot onterechte aanwijzingen en maakt het beleid lastig uitlegbaar). <u>RBO Maas:</u> De ruimtelijke schaal van de analyses is te grof, opschaling naar enkele toestroomgebieden doet geen recht aan de lokale verschillen. <u>Brabantse Delta:</u> Door te aggregeren naar 65 hydrologische eenheden verdwijnen de verschillen tussen de deelgebieden. Verzoek om in de uitwerking van de bronnenanalyse uit te gaan van 738 KRW-waterlichamen. <u>Rijnland:</u> De landelijke bronnenanalyse aggregereert toestroomgebieden tot hydrologische eenheden. Dit heeft als nadeel dat regionale verschillen wegvallen. Specifieke gebieden met een hoge landbouwbijdrage, zoals de Bollenstreek in Zuid-Holland, worden hierdoor niet als aandachtsgebied aangemerkt. Vanuit het 8^e NAP worden dan geen specifieke maatregelen opgelegd om emissies te verminderen, terwijl die hier juist hard nodig zijn. De landbouwemissies in toestroomgebieden met geconcentreerde bollenteelt, met name in de gebieden van Rijnland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, worden onderschat. Dit komt onder andere doordat de regionale gegevens niet zijn meegenomen in de doorrekening van de Wageningen Environmental Research. Er is bijvoorbeeld gerekend met concentraties in het drainagewater die tien keer lager liggen dan in deze gebieden is gemeten. Uit de gevoeligheidsanalyse van de landelijke bronnenanalyse blijkt dat de landbouwbijdrage in Rijnlandse bollengebieden 39 procentpunt hoger ligt dan nu berekend.	waterlichaam minder de doorslag in de verhoudingen tussen de bronnen omdat alle bronnen geaggregeerd ten opzichte van elkaar worden beschouwd op een groter schaalniveau.	schaalniveau kan worden gerekend voor de vaststelling van de landbouwbijdrage.
Definitie landbouwbijdrage (buiten beschouwing laten van externe belasting) (Wetterskip Fryslan, Brabantse Delta, RBO Maas) <u>Wetterskip Fryslan:</u>	De wijze waarop de landbouwbijdrage is vastgesteld is gelijk aan de wijze waarop dit voor de NV-gebieden is gedaan (en voorgelegd bij nota d.d. augustus 2025). In het toetsingskader wordt de landbouwbijdrage beschouwd op het niveau van de 65 hydrologische eenheden, waarbij alle lokaal aanwezig	Het buiten beschouwing laten van de externe belasting, waaronder uit het buitenland, komt overeen met de werkwijze zoals bij de aanwijzing NV-gebieden. Dit is ook

Inlaat uit andere gebieden wordt in de landelijke bronnenanalyse anders beoordeeld. <u>Brabantse Delta:</u> Door externe belasting uit het buitenland buiten beschouwing te laten bij de relatieve bronverdeling komt het aandeel gebiedseigen landbouw niet op 16% maar op 50%. Wij vragen u de externe belasting als bron mee te nemen. <u>RBO Maas:</u> De buitenlandse belasting lijkt in de analyses buiten beschouwing gelaten, terwijl dit in het Maasstroomgebied substantieel kan zijn.	bronnen van stikstof en fosfor de verhouding geven van de bronverdeling. In een hydrologische eenheid worden externe bronnen (van buiten de hydrologische eenheid), zoals buitenlandse toestroom en inlaat Rijkswater, daarin niet meegenomen zodat een beeld wordt verkregen van de regionale verdeling van de gebiedseigen bronnen. De opgave voor externe bronnen ligt niet binnen de hydrologische eenheid, en moet daar worden geadresseerd waar deze vandaan komt. De toestroom uit het buitenland moet aangepakt worden in het buitenland, en dat is ook een verplichting voortkomend uit de KRW. Ook worden hierover bilaterale afspraken gemaakt en samengewerkt met buitenlandse overheden en medeoverheden. Daarnaast kunnen waterschappen in hun normstelling rekening houden de invloed van buitenlandse bronnen. Daar waar inlaat van Rijkswater niet voldoet aan het KRW-doel, ligt de opgave voor waterkwaliteitsverbetering bij dit betreffende Rijkswater.	besloten in de nota aan minister LVVN, augustus 2025. De definitie van de landbouwbijdrage herzien is mogelijk, al past dit niet binnen de werkwijze van de KRW. Dit vergt een wijziging van de berekening en het opstellen van nieuwe kaarten. Dit kan niet voor 2026 worden gedaan, maar zal op zijn vroegst in het voorjaar gereed kunnen zijn. Een gewijzigde aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof zal dan niet eerder aan de orde kunnen zijn dan per 2027.
Maatregelen gaan niet ver genoeg voor doelbereik KRW / niet versoepelen stikstofgebruiksnormen (Scheldestromen, provincie Groningen en waterschap Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslan, RBO Maas, Gelderland en waterschap Rijn en IJssel)	Waterschappen geven of aan dat maatregelen niet ver genoeg gaan of maken zich zorgen over afzwakking van maatregelen.	Het grotere kader met betrekking tot doelbereik is het 8^e AP en de aanpak van de restopgave. Binnen het wijzigingsvoorstel is het wijzigen van de kortingspercentages in aandachtsgebieden stikstof de meest eenvoudige wijze om hieraan tegemoet te komen.

Specifiek reacties

Reactie waterschap of provincie	Ambtelijke reactie LVVN
---------------------------------	-------------------------

<u>Scheldestromen</u> - Fosfor onderdeel van het toetsingskader – hoe is daarmee omgegaan in Scheldestromen? In het beheergebied Scheldestromen geldt dat vanwege de brakke oppervlaktewaterlichamen formeel geen norm voor fosfor is vastgesteld. De toetsingsresultaten fosfor dienen dus niet bij de aanwijzing worden betrokken.	Hiermee is rekening gehouden; er zijn geen doelen voor fosfor opgenomen in het waterkwaliteitsportaal en die zijn dus ook niet gehanteerd in het toetsingskader. Daarom zijn alleen gebieden aangewezen waar de waterkwaliteitsdoelen voor stikstof niet voldoen en de ecologie niet voldoet zijn aangewezen (evenals het geval was bij nv-gebieden).
<u>Scheldestromen</u> – Wat is het verschil tussen nv-gebieden en aandachtsgebieden stikstof, terwijl in de tussenliggende twee jaar geen significante veranderingen in het beheergebied zijn opgetreden. Dit maakt duidelijk dat het met de huidige kennis niet goed mogelijk is om op dit detailniveau dergelijke specifieke gebieden aan te wijzen. Verzoek om heroverweging aandachtsgebieden. Het is belangrijk dat er een duidelijke relatie bestaat tussen de waterkwaliteitsproblemen in een gebied en het gebiedsgericht vaststellen van aanvullende maatregelen.	Er zijn kleine verschillen in Zeeland (onderstaand beide kaarten weergegeven). Er is dus in de afgelopen twee jaar inderdaad niet veel veranderd in het beheergebied Scheldestromen. Het heroverwegen van de aandachtsgebieden zou vanwege dit ingebrachte punt niet heroverwogen hoeven te worden.
<u>Provincie Groningen en waterschap Noorderzijlvest:</u> 'Allereerst vinden wij het positief dat voor de aanwijzing van aandachtsgebieden voor fosfor langer de tijd wordt genomen. Dit biedt meer ruimte om de onderbouwing van deze aanwijzing zorgvuldiger voor te bereiden. We zijn wel bezorgd over het uitstel voor de gebieden waar fosfaat uit de landbouw daadwerkelijk het halen van de KRW-doelen in de weg staat.' 'De aanwijzing is te grofmazig ... Nieuwe maatregelen in het 8e AP, inclusief de nu voorgestelde stikstofgebruiksnormen, leveren niet of nauwelijks een bijdrage aan doelbereik. Wij hebben u er in de eerdere inspraakreactie op het 8e AP op gewezen dat hiermee de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de nitraatrichtlijn niet in zicht komen. Hoewel wij kritisch zijn op de huidige methodiek voor aanwijzing van gebieden en de effectiviteit van voorgestelde maatregelen, is de gedachte om gebiedsgerichte maatregelen door het aanwijzen van aandachtsgebieden te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren in de basis positief.'	De provincie Groningen en het waterschap Noorderzijlvest zijn niet specifiek in aangeven waar in hun gebied dan precies de problemen zijn met de voorgestelde aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof. Het wordt niet duidelijk gemaakt of het zit in het toetsingskader, de gebruikte waterkwaliteitsgegevens of de bronnenanalyse. Aan de ene kant wordt gehamerd op uitstel en aan de andere kant op doelbereik.
<u>Hoogheemraadschap van Rijnland</u> – Meer urgentie nodig voor fosformaatregelen	Dit valt buiten de reikwijdte van de voorliggende regeling. In het 8^e AP is opgenomen dat per 1 januari 2027 maatregelen worden ingevoerd in aandachtsgebieden fosfor (eerder was voor de

	vereiste procedures voor de wijziging van regelgeving niet mogelijk). Daarnaast is in het 8 ^e AP opgenomen dat de fosfaatgebruiksnormen geëvalueerd gaan worden.
<u>Hoogheemraadschap van Rijnland</u> – Aandachtsgebieden fosfor kaart klopt niet (gebieden zouden wel aangewezen moeten worden).	In het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland komt uit de toepassing van het toetsingskader dat sommige gebieden niet aangewezen worden omdat de landbouwbijdrage niet hoger ligt dan 19%.
<u>Hollandse Delta</u> - (On)terechte aanwijzing aandachtsgebieden stikstof Hoeksche waard	Om tot een landsdekkende kaart te komen zijn kleine gebieden die afwateren op Rijkswater door WEnR gekoppeld aan een aanliggend toestroomgebied. Dit is voorgelegd aan waterschappen. Er is gekozen om gebieden niet aan te wijzen op basis van de toestand van Rijkswater, waar uit- en afspoeling vanaf de percelen in deze gebieden nauwelijks invloed op de kwaliteit van deze wateren heeft. Ook worden geen gebieden zonder oordeel of mogelijke aanwijzing gelaten. Dit betreft ook het door waterschap Hollandse Delta aangegeven gebied dat afwatert op Rijkswater. Om te komen tot een landsdekkende kaart is het niet mogelijk om bepaalde gebieden die afwateren op Rijkswater, en daarom niet direct verbonden zijn aan een KRW-waterlichaam, buiten beschouwing te laten. Deze zijn gekoppeld aan het naast gelegen gebied waar vergelijkbare omstandigheden zijn ten aanzien van de agrarische praktijk.
<u>Hollandse Delta</u> – historische bemesting fosfor	Waterschap Hollandse Delta geeft aan dat een bepaald gebied onterecht zou worden aangewezen voor fosfor (per 1 januari 2027) omdat de landbouwbijdrage grotendeels voortkomt uit historische bemesting. Gezien de historische bemesting naast de actuele bemesting onderdeel uitmaakt van de gehanteerde definitie is op basis van de huidige toepassing van het toetsingskader voor fosfor geen sprake van een onterechte aanwijzing.
<u>Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier</u> – 'Via deze brief willen wij u laten weten dat wij de resultaten en conclusies van de landelijke bronnenanalyse voor ons beheergebied niet herkennen. ... Wij maken ons zorgen dat de conclusies uit het rapport zullen leiden tot aanpassingen in het mestbeleid die geen recht doen aan de benodigde aanpak van de emissieproblematiek in ons gebied. Hierdoor zal een grotere restopgave worden overgelaten aan de regio, die bovendien niet goed kan worden uitgelegd aan onze omgeving. De agrarische sector in ons gebied is zeer betrokken en geïnteresseerd in de uitkomsten van de landelijke bronnenanalyse. De sector zal hier dan ook kritisch op zijn en zo nodig verhaal halen bij uw ministerie.'	In laag Nederland, zoals HHNK, is het regionale watermodel complex. Hierover is veel overleg geweest tussen het waterschap en WEnR. De regionale input is hiervoor gebruikt. HHNK vindt dat meer landelijke maatregelen genomen zouden moeten worden zodat de restopgave kleiner wordt. Generieke maatregelen moeten gemotiveerd worden op basis van landelijke parameters. Juist voor de restopgave ligt het voor de hand om meer gebiedsgericht en met maatwerk maatregelen te kunnen nemen, zoals het waterschap dit zelf nodig acht.
<u>Provincie Utrecht</u> – missen van een integrale benadering en onvoldoende borging van de KRW-doelen	De integrale benadering valt buiten de reikwijdte van de voorgestelde wijziging van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof.

<u>UvW</u> - inzichtelijk maken welke berekeningen precies zijn gemaakt op basis van de KRW-meetdata	Deze data worden beschikbaar gemaakt.
<u>Waterschap Rijn en IJssel</u> – resultaten zijn onvoldoende te herleiden - dat geldt bijvoorbeeld voor het niet opnemen van de stroomgebieden van de Ramsbeek en Oude IJssel als aandachtsgebied voor stikstof.	In het toetsingskader wordt naast de nutriënten N en P als één nutriënt niet voldoet gekeken naar de ecologie, omdat de nutriënten ondersteunend zijn aan de ecologie. Omdat voor deze beide KRW-waterlichamen de ecologie 'waterplanten' goed scoort, worden de toestroomgebieden van deze waterlichamen niet aangewezen.

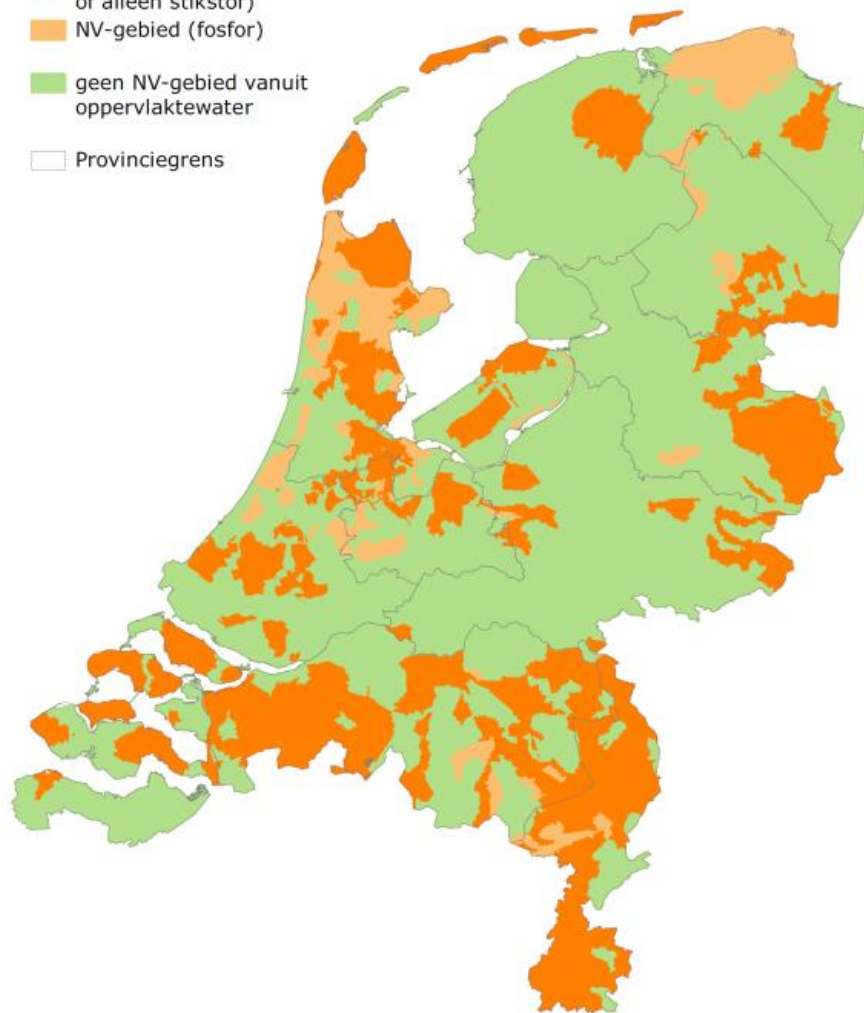
Nutriënten Verontreinigde gebieden vanuit oppervlaktewater (NV-gebied)

■ NV-gebied (stikstof en fosfor, of alleen stikstof)

■ NV-gebied (fosfor)

■ geen NV-gebied vanuit oppervlaktewater

□ Provinciegrens

Aandachtsgebieden stikstof

Oordeel september 2025 o.b.v. data waterkwaliteitsportaal 2019-2024

